

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 20 sierpnia 2019 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. odmówił płatnikowi (...) Spółce z o.o. w Ł. zwrotu nienależnie opłaconych składek za pracownika T. H..

W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że w związku z niezdolnością do pracy T. H. na podstawie zatrudnienia w spółce (...) ZUS podjęto wypłatę zasiłku chorobowego. Następnie na skutek prawomocnej decyzji z dnia 4 marca 2015 r. wyłączającej T. H. z ubezpieczeń jako pracownika w spółce od 2 kwietnia 2013r. organ rentowy stwierdził, że jako osoba nieubezpieczona z tytułu zatrudnienia u płatnika pracownik ten nie ma prawa do zasiłku chorobowego. Decyzją z 11 marca 2015 r. T. H. został zobowiązany do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń chorobowych wraz z odsetkami ustawowymi. Zakład Ubezpieczeń Społecznych podkreślił, że z uwagi na powyższe okoliczności ewentualny zwrot powstałej nadpłaty może nastąpić w przypadku, gdy zostanie uregulowane zobowiązanie wynikające z decyzji organu z dnia 11 marca 2015 r. (decyzja k. 3 – 3 verte akt ZUS)

Od powyższej decyzji płatnik (...) Spółka z o.o. w Ł. reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika odwołał się w dniu 13 września 2019 r. do Sądu Okręgowego w Łodzi wnosząc o jej zmianę i przyznanie prawa do zwrotu nienależnie opłaconych składek za pracownika T. H. oraz o zasądzenie od organu rentowego na rzecz odwołującego obowiązku zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych. Skarżący podniósł, że w dniu 6 czerwca 2019 roku złożył do organu rentowego wniosek o zwrot nienależnie opłaconych składek. Według płatnika zgodnie z przepisami ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, nienależnie opłacone składki podlegają zaliczeniu przez Zakład z urzędu na poczet zaległych lub bieżących składek, a w razie braku na poczet przyszłych składek, chyba że płatnik złoży wniosek o zwrot składek. W ocenie odwołującego wobec złożenia przez płatnika składek wymaganego wniosku oraz nie zakwestionowania przez ZUS faktu, iż składki zostały nienależnie opłacone, brak jest prawnie uzasadnionych podstaw do odmowy zwrotu nienależnie opłaconych składek. Skarżący podniósł też, że jako płatnik składek jest podmiotem niezależnym od pracownika T. H., za którego składki były opłacane. W związku z powyższym uzależnianie możliwości zwrotu niewątpliwie nienależnie opłaconych składek od działania T. H., którego sposób postępowania nie jest zależny od płatnika, jest rozstrzygnięciem nie tylko niesłusznym, ale także nie znajdującym żadnych podstaw w przepisach powszechnie obowiązującego prawa. Niedopuszczalnym jest bowiem odmowne załatwianie spraw, w przypadku spełnienia ustawowych przesłanek, w oparciu o argumentację nieznajdującą odzwierciedlenia w obowiązującym stanie prawnym. (odwołanie k. 3-5)

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie wywodząc jak w zaskarżonej decyzji. Dodatkowo Zakład Ubezpieczeń Społecznych podkreślił, że pracownik T. H. postawał w bliskich związkach z płatnikiem, gdyż był Prezesem jej Zarządu od chwili zawiązania do 14 listopada 2013 r. a następnie był powołany na prokurenta samoistnego (wpis z dnia 30 maja 2014 r.) którą to funkcję pełni on do dnia dzisiejszego. (odpowiedź na odwołanie k. 13 -14)

Sąd Okręgowy w Łodzi ustalił następujący stan faktyczny :

(...) Spółka z o.o. w Ł. została zawiązana w dniu 20 listopada 2012 r. (bezsporne, a nadto odpis z KRS k. 8 – 11 verte)

Spółka (...) dokonała zgłoszenia T. H. do ubezpieczenia emerytalnego, rentowego, chorobowego, wypadkowego oraz zdrowotnego z tytułu zawartej umowy o pracę od dnia 2 kwietnia 2013 r. (okoliczność bezsporna)

T. H. po krótkim okresie zatrudnienia u wskazanego wyżej pracodawcy stał się niezdolny do pracy. (okoliczność bezsporna)

W związku z niezdolnością do pracy ww. pracownika na podstawie zatrudnienia w spółce (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych podjął wypłatę zasiłku chorobowego. (bezsporne, a nadto pismo ZUS z dnia 27.09.2019 r. k. 1 akt ZUS)

Decyzją z dnia 4 marca 2015 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych

I Oddział w Ł. stwierdził, że T. H. nie podlega w okresie od dnia 02.04.2013 r. ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu jako pracownik zatrudniony u płatnika składek – (...) Spółka z o.o. w Ł. podnosząc pozorność zawartej umowy o pracę, mającej na celu obejście przepisów prawa i uzyskanie pracowniczego tytułu do ubezpieczeń społecznych i skorzystania ze świadczeń z ubezpieczenia społecznego, a nie w celu rzeczywistego świadczenia pracy. (bezsporne, a nadto pismo ZUS z dnia 27.09.2019 r. k. 1 akt ZUS)

Sąd Okręgowy w Łodzi wyrokiem z 20 kwietnia 2017 roku oddalił odwołanie T. H. od decyzji organu rentowego z dnia 4 marca 2015 r. (okoliczność bezsporna)

Sąd Apelacyjny wyrokiem z 25 stycznia 2019 roku w sprawie o sygn. akt AUa 1076/17 oddalił apelację ubezpieczonego od wskazanego wyżej orzeczenia. (okoliczność bezsporna)

Zakład Ubezpieczeń Społecznych wydał decyzję mocą, której odmówił T. H. prawa do zasiłku chorobowego. (bezsporne, a nadto pismo ZUS z dnia 27.09.2019 r. k. 1 akt ZUS)

Decyzją z dnia 11 marca 2015 roku organ rentowy zobowiązał pracownika T. H. do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń chorobowych w kwocie głównej 25.933,88 zł wraz z odsetkami ustawowymi. (bezsporne, a nadto pismo ZUS z dnia 27.09.2019 r. k. 1 akt ZUS)

Wyżej wymieniony nie dokonał zwrotu organowi rentowemu nienależnie pobranych świadczeń chorobowych. (bezsporne, a nadto pismo ZUS z dnia 27.09.2019 r. k. 1 akt ZUS)

(...) Spółka z o.o. w Ł. naliczył i odprowadził składki na ubezpieczenia społeczne z tytułu zatrudnienia T. H. jako pracownika. (okoliczność bezsporna)

Po skorygowaniu dokumentów rozliczeniowych za okres od kwietnia 2013 r. do lutego 2019 r. za pracownika T. H., na koncie spółki (...) powstała nadpłata w łącznej kwocie 15.533,03 zł. Płatnik nie posiada zaległości z tytułu opłacania składek na ubezpieczenia społeczne. (bezsporne, a nadto raport rozliczeń płatnika k. 4 - 7 akt ZUS)

W dniu 22 lipca 2019 r. płatnik wystąpił do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z wnioskiem o zwrot nadpłaty figurującej na jego koncie. (bezsporne, a nadto pismo ZUS z dnia 27.09.2019 r. k. 1 akt ZUS)

Decyzją z dnia 20 sierpnia 2019 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. odmówił płatnikowi (...) Spółce z o.o. w Ł. zwrotu nienależnie opłaconych składek za pracownika T. H.. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że w związku z niezdolnością do pracy T. H. na podstawie zatrudnienia w spółce (...) ZUS podjęto wypłatę zasiłku chorobowego. Następnie na skutek prawomocnej decyzji z dnia 4 marca 2015 r. wyłączającej T. H. z ubezpieczeń jako pracownika w spółce od 2 kwietnia 2013r. organ rentowy stwierdził, że jako osoba nieubezpieczona z tytułu zatrudnienia u płatnika pracownik ten nie ma prawa do zasiłku chorobowego. Decyzją z 11 marca 2015 r. T. H. został zobowiązany do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń chorobowych wraz z odsetkami ustawowymi. Zakład Ubezpieczeń Społecznych podkreślił, że z uwagi na powyższe okoliczności ewentualny zwrot powstałej nadpłaty może nastąpić w przypadku, gdy zostanie uregulowane zobowiązanie wynikające z decyzji organu z dnia 11 marca 2015 r. (decyzja k. 3 – 3 verte akt ZUS)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o całokształt materiału dowodowego zebranego w sprawie, w szczególności dokumenty zawarte w aktach sprawy, w tym o dokumenty z akt ZUS płatnika - (...) Spółki z o.o. w Ł..

Należy w tym miejscu podkreślić z całą stanowczością, iż powyższy stan faktyczny był między stronami – w zakresie koniecznym dla rozstrzygnięcia sprawy – w całości bezsporny, natomiast strony wywodziły z niego odmienne skutki prawne, ta zaś kwestia należy do oceny prawnej zebranego w sprawie materiału dowodowego, czego Sąd dokona poniżej w ramach rozważań prawnych.

Sąd Okręgowy w Łodzi zważył, co następuje:

Odwołanie płatnika (...) Spółka z o.o. w Ł. zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 8 ust. 1 i art. 11 ust. 1 i art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2020 r., poz. 266 t.j.) pracownicy, to jest osoby pozostające w stosunku pracy podlegają obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym.

Stosownie do art. 36 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych każda osoba objęta obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowym podlega zgłoszeniu do ubezpieczeń społecznych.

W myśl art. 16 ust. 1 pkt 1 ustawy systemowej składki na ubezpieczenia emerytalne pracowników finansują z własnych środków, w równych częściach, ubezpieczeni i płatnicy składek. Składki na ubezpieczenia rentowe osób, o których mowa w ust. 1, finansują z własnych środków, w wysokości 1,5% podstawy wymiaru ubezpieczeni i w wysokości 6,5% podstawy wymiaru płatnicy składek. (ust. 1b)

Stosownie do art. 17 ust. 1 przytoczonej ustawy składki na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, wypadkowe oraz chorobowe za ubezpieczonych, o których mowa w art. 16 ust. 1-3, 5, 6 i 9-12, obliczają, rozliczają i przekazują co miesiąc do Zakładu w całości płatnicy składek.

Zgodnie z treścią art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. z 2019 r., poz. 1373 t.j.) za osobę pozostającą w stosunku pracy lub w stosunku służbowym składkę jako płatnik oblicza, pobiera z dochodu ubezpieczonego i odprowadza pracodawca, a w razie wypłaty świadczeń pracowniczych z Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, o którym mowa w ustawie z dnia 29 grudnia 1993 roku o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy, podmiot zobowiązany do wypłaty tych świadczeń.

Stosownie natomiast do treści art. 104 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy z dnia 20 kwietnia 2004 r. (Dz.U. z 2019 r., poz. 1482) obowiązkowe składki na Fundusz Pracy opłacają pracodawcy.

W myśl art. 107 ust. 1 przytoczonej ustawy składki na Fundusz Pracy opłaca się za okres trwania obowiązkowych ubezpieczeń emerytalnego i rentowych w trybie i na zasadach przewidzianych dla składek na ubezpieczenia społeczne.

Zgodnie z treścią art. 46 ust. 1 ustawy systemowej płatnik składek jest obowiązany według zasad wynikających z przepisów ustawy obliczać, potrącać z dochodów ubezpieczonych, rozliczać oraz opłacać należne składki za każdy miesiąc kalendarzowy.

Zgodnie z art. 47 ust. 1 pkt 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych płatnik składek przesyła w tym samym terminie deklarację rozliczeniową, imienne raporty miesięczne oraz opłaca składki za dany miesiąc, z zastrzeżeniem ust. 1a, 2a i 2b.

Zgodnie zaś z art. 24 ust. 6a ustawy systemowej nienależnie opłacone składki podlegają zaliczeniu przez Zakład z urzędu na poczet zaległych lub bieżących składek, a w razie ich braku - na poczet przyszłych składek, chyba że płatnik składek złoży wniosek o zwrot składek, z zastrzeżeniem ust. 6c, 8 i 8d.

Zakład zawiadamia płatnika składek o kwocie nienależnie opłaconych składek, które zgodnie z ust. 6a mogą być zwrócone, chyba że nie przekraczają wysokości kosztów upomnienia w postępowaniu egzekucyjnym. (ust. 6b)

Po stwierdzeniu, że składki zostały nienależnie opłacone, płatnik składek może złożyć wniosek o ich zwrot. (ust. 6c)

Nienależnie opłacone składki podlegają zwrotowi w terminie 30 dni od dnia wpływu wniosku, o którym mowa w ust. 6c. (ust. 6d)

Jeżeli nienależnie opłacone składki nie zostaną zwrócone w terminie określonym w ust. 6d, podlegają oprocentowaniu w wysokości równej odsetkom za zwłokę pobieranym od zaległości podatkowych, od dnia złożenia wniosku, o którym mowa w ust. 6c. (ust. 6e)

Mając na uwadze powyższe przepisy uznać należy, że podstawowym sposobem postępowania ZUS w przypadku nienależnie opłaconej składki jest jej zaliczenie na poczet innych zaległości płatnika. Jedynie na wniosek płatnika składek **ZUS ma obowiązek zastosować natychmiastowy zwrot kwoty nienależnie opłaconych składek.**

Procedura zwrotu nienależnie opłaconych składek została uregulowana bardzo szczegółowo. Po pierwsze, ZUS ma obowiązek zawiadomić płatnika składek o kwocie nienależnie opłaconych składek, które zgodnie z art. 24 ust. 6a ustawy systemowej mogą być zwrócone, jeżeli kwota zwrotu jest wyższa, niż wysokość kosztów upomnienia w postępowaniu egzekucyjnym.

Płatnik składek może złożyć wniosek o zwrot nienależnie opłaconych składek po stwierdzeniu, że składki zostały nienależnie opłacone, a od 20.7.2011 r. w powyższym zakresie nie obowiązuje już 7-dniowy termin od otrzymania zawiadomienia płatnika przez ZUS o kwocie nienależnie opłaconych składek (art. 24 ust. 6c ustawy systemowej po zmianie dokonanej przez ustawę z 28.4.2011 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw, Dz.U. Nr 138, poz. 808). **Nienależnie opłacone składki podlegają zwrotowi w terminie 30 dni od dnia wpływu wniosku** (art. 24 ust. 6d SysUbSpołU), a jeżeli nie zostaną zwrócone w tym terminie, podlegają oprocentowaniu w wysokości równej odsetkom za zwłokę pobieranym od zaległości podatkowych, liczoną od dnia złożenia wniosku o zwrot przez płatnika (art. 24 ust. 6e cytowanego aktu prawnego). W przypadku złożenia przez płatnika wniosku do ZUS o zwrot nienależnie opłaconych składek, zgodnie z art. 77b § 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja Podatkowa w zw. z art. 31 ustawy systemowej, ZUS powinien dokonać zwrotu na wskazany rachunek bankowy płatnika lub w gotówce, jeżeli płatnik składek nie jest zobowiązany do posiadania rachunku bankowego, chyba że mimo tego płatnik zażąda zwrotu nadpłaty na rachunek bankowy. (tak Komentarz do art. 24 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych, opubl. Legalis)

Zatem z literalnej wykładni powyższych przepisów wynika, że organ rentowy po zawiadomieniu płatnika o kwocie nienależnie opłaconych składek z chwilą wpływu wniosku o ich zwrot ma obowiązek dokonać zwrotu kwoty nienależnie opłaconych składek w terminie 30 dni od dnia wpływu przedmiotowego wniosku.

Jeśli doszło do nadpłaty składek, a w chwili złożenia wniosku o jej zwrot płatnik nie zalegał z zapłatą żadnych składek na ubezpieczenia społeczne, to organ rentowy nie ma podstaw prawnych do odmowy zwrotu tych środków. (vide: wyrok SA w Szczecinie z dnia 14.03.2019 r., III AUa 560/18, opubl. L.)

Przekładając powyższe rozważania na grunt przedmiotowej sprawy wskazać należy, że jak bezspornie ustalono płatnik (...) Spółka z o.o. w Ł. naliczył i odprowadził wszystkie należne składki na ubezpieczenia społeczne z tytułu zatrudnienia T. H. jako pracownika.

Wobec prawomocnej decyzji w przedmiocie nie podlegania przez ww. ubezpieczeniom społecznym Zakład Ubezpieczeń Społecznych zawiadomił płatnika o kwocie nienależnie opłaconych składek. Następnie płatnik złożył do organu rentowego wniosek o ich zwrot.

W świetle obowiązujących przepisów zatem Zakład Ubezpieczeń Społecznych po wpłynięciu wniosku płatnika był zobowiązany do zwrotu kwoty nienależnie opłaconych składek, w sytuacji nie zalegania przez spółkę ze składkami.

Podkreślić w tym miejscu należy, że płatnik (...) Spółka z o.o. w Ł. nie zalegał z zapłatą żadnych składek na ubezpieczenia społeczne. Adresatem natomiast decyzji ZUS zobowiązującej do zwrotu nienależnie pobranego świadczenia z tytułu zasiłku chorobowego był tylko i wyłącznie ubezpieczony – T. H. a nie płatnik – spółka (...).

Trzeba przy tym wyraźnie podkreślić, że odpowiedzialności solidarnej nie można domniemywać, musi ona wynikać z obowiązującego prawa, ono zaś takiej formy odpowiedzialności w sprawach z ubezpieczenia społecznego dotyczących zwrotu nienależnie pobranych świadczeń nie przewiduje, w odróżnieniu od przepisów ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa, do których odsyła art. 31 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Jednym z tych przepisów Ordynacji podatkowej jest art. 107 § 1 stanowiący, że w przypadkach i w zakresie przewidzianym w rozdziale 15 (zatytułowanym "Odpowiedzialność podatkowa osób trzecich") za zaległości podatkowe podatnika odpowiadają całym swoim majątkiem solidarnie z podatnikiem również osoby trzecie.

W tym stanie rzeczy brak jest podstaw prawnych do odmowy zwrotu płatnikowi kwoty nienależnie opłaconych składek, nawet przy powołaniu się na bliskie relacje łączące go z ubezpieczonym.

Wskazać należy, że przepisy ubezpieczeń społecznych mają charakter bezwzględnie obowiązujących. W konsekwencji nie ma możliwości wykładania przepisów tego prawa z uwzględnieniem reguł słuszności. Do złagodzenia rygorów prawa ubezpieczeń społecznych nie stosuje się ani art. 5 k.c., ani art. 8 k.p. (zasady współżycia społecznego), bo przepisy prawa ubezpieczeń społecznych mają charakter przepisów prawa publicznego.

Mając na względzie wskazane okoliczności Sąd Okręgowy w Łodzi na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję z dnia 20 sierpnia 2019 r. i orzekł jak w punkcie 1 sentencji.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 i § 3 kpc w zw. z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22.10.2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2018 r. poz. 265 t.j. z późn. zm).

Zarządzenie: odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć organowi rentowemu, wypożyczając akta ZUS.

K.B.